

גם הפעם - מיפ"ם?

עיניהם, השרתה עליהם דאגה רבה. המתנגדים להצטרפות הביעו בגלוי את חששם כי הישיבה בממשלה תערער עוד יותר את עמדת מפ"ם בציבור, תביא במקום או במאוחר להצטרפות החלק האקטיביסטי של מפ"ם לכוח החדש, ואילו רוב המפלגה יגלוש, בהדרגה, למעמדה הקודם של אחדות העבודה - עד כדי הצטרפות למערך ערב הבחירות הבאות, מחוסר יכולת להתייצב בפני הבוחר ככוח עצמאי.

יש לדעה זו על מה לסמוך. כי במשך ארבע שנים תצו טרף מפ"ם, כחברת הממשלה, לשאת כאחריות עבור כל מעשיה של הממשלה הבאה, דמותה של זו קבועה מראש. אין היא נקבעת עלידי המליצית של קו"היסוד, אלא על ידי ההרכב הציבורי והאישי שלה:

● המשך המדיניות הנוכחית בעולם ובמרחב, הגברת מירוץ החימוש, התקרבות לגרמניה המערבית, אישיות כלפי כל יוזמת-שלום ערבית וניסראלית ונוקשות גמורה בשאלות הכרוכות בכך, כגון שאלת הפליטים.

● ניתוח קוסמטי למישל הצבאי, תוך השארת ערביי ישראל במצבם הנוכחי.

● המדיניות הכלכלית של פינחס ספיר - המובילה

להוריד במקצת את דרישות הדתיים. ואכו - האליבי היחיד שלה בסיכום המשא-המתן היה שהדתיים לא השיגו את כל אשר טענו שהם דורשים.

מו"מ על לא כלום

● **סיכום המשא-המתן**, נראה מצבה של מפ"ם עגום לאין-שיעור מכפי שהיה בתחילתו. הדבר כולט בעיקר לגבי המחללים:

● לא דובר כלל במשא-המתן על מדיניות-החוק, ולא הושג שום שינוי שהוא בעניין זה.

● מפ"ם לא השיגה דבר לגבי המישל הצבאי. היא לא השיגה אפילו הבטחה לבצע מייד את הרפורמה המדומה, שמפא"י עצמה מבקשת לבצעה, לפי דרישת איסר הראל: ביטול "מנגנון" המישל הצבאי. (פירוש הדבר: השארת ה"מימשל הצבאי על כנו, תוך החלפת מנגנונו הקודם במנגנון חדש, שהיה כפוף לשירותי-הבטחון, ויהיה מיסחה כאנף משטרה.)

● לא חל שום שינוי במדיניות המרחבית של המדינה - והדבר גם לא הועלה ברצינות במשא-המתן.

● מפ"ם לא השיגה דבר לגבי

● **כמות הוכחו הדברים** עד לירי אבסורד גמיר: עסקני הדת ורשו כי חוק-השבת החדש (במסווה של תיקון לחוק-המנוחה הישן) יחול גם על הקיבוצים.

לכך התנגדה מפ"ם בחריפות. היא לא היתה מוכנה בשום פנים להטיל על הקיבוצים שלה, כמות החוק, את אותן ה"הוראות שיחולו להא על כל שאר אורחי ישראל.

קשה לתאר אישור חותך יותר לאי-המוסריות היסודית של ההסכם הקואליציוני, שהתגבש השבוע - ולאיי-המוסריות היסודית של עמדת מפ"ם והליברלים-העצמאיים בה.

איום בהתאבדות

● **מוצף כר השבוע** התמוטטו עמדות מפ"ם, בזו אחר זו. היו לכך כמה וכמה סימנים חיצוניים, שהעירו על הגמגמה הכללית:

● **בצורת הוכרז** ראש-העיר המפ"מי, עבדאל-עזיז אל-זועבי, להודיע כי הוא עומד להתפטר, ולדרוש בחירות חדשות. הסיבה: לא הושגה בעיר קואליציה מקיר אל קיר. היה זה נוסח נמלץ לעובדה פשוטה: כניעה גמורה של מפ"ם למפא"י, על פי לחץ מלמעלה, ובניגוד מוחלט לרצון חברי-מפ"ם הערביים עצמם.

● **כי בצורת קיים** בסיס יציב לקואליציה של רק"ח ומפ"ם, נגד המערך. מפ"ם מסרבת להכיר בקואליציה זו, מחשש פן תפוצץ את השתתפותה בקואליציה הממשלתית. ואילו הררי שה לבחירות חדשות היא דרישה מפא"יית מובהקת, התר אמת את האינטרס של מפא"י תיאום גמור. למעשה איימה מפ"ם בהתאבדות - והיא יודעת זאת.

● **התירוף של מפ"ם**: עיריית נצרת היא פושטת-רגל. המ"ם שלה מתנכלת לה, ותביא לחרובן העיר, וזה תירוף בלתי-מוסרי, המשלים מראש עם התנהגות בלתי-מוסרית מצד הממשלה אשר מפ"ם עצמה תהיה חברה בה. אך הוא משקף יפה את אי-רצונה של מפ"ם לנהל כל מלחמה שהיא, בכל יורה שהיא, נגד מפא"י.

● **באשרוד הוריע** סניף מפ"ם המקומי על הצטרפותו לשירת-השבת, ביטל את הסכמתו על פי פקודת צמרת מפ"ם (ראו עמודים 14-15). היה זה טבעי כי צמרת מפ"ם לא יכלה להפגין נגד הפסקת עבודת-השבת בנמל, אחרי שהיא עצמה הסכימה לכך במישור הקואליציוני.

אליבי במקום מחיר

● **מטעם נחרץ גורלה** של מפ"ם כבר למחרת יום ה' בחירות, כאשר הכריזה שהיא רוצה בקואליציה עם עסקני-הדת - תחת לחתור, לפחות להלכה, לקואליציה מצומצמת שתתבסס על המחנה המתקדם במדינה.

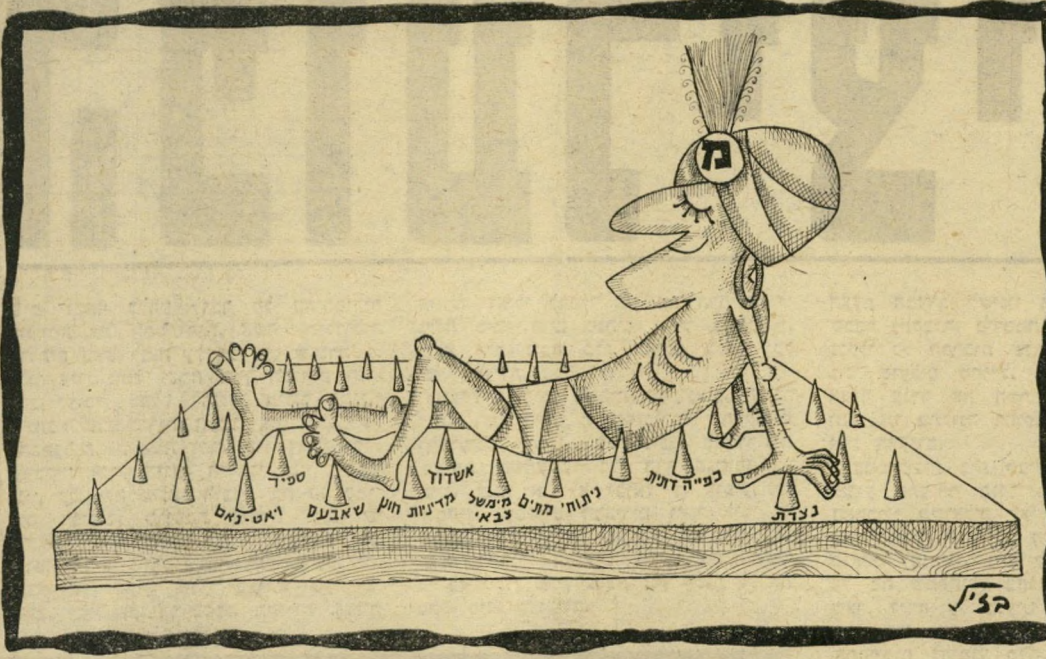
● **לקואליציה מצומצמת** זו לא היו רק 62 קולות קואליציוני-ניים, אלא הובטחו לה קולות נוספים. מפ"ם התעלמה לגמרי מהצעה זו, למרות שלא היתה קשורה בשום תנאים - ותחת זאת פתחה במלחמת-השמצות פרועה ובלתי-פוסקת נגד העולם הזה, תוך פירסום רצוף ושיטתי של מאמרי-התקפה בבטאונה השונים.

● **מה גרם לעמדה** תמוהה זו? הסביר זאת עסקן מפ"מי מן הדרג העליון בגילויילב, בשיחה פרטית: "אילו אמרנו ש אנחנו רוצים קואליציה בלי הדתיים, היו הדתיים אומרים שהם רוצים קואליציה בלעדינו. מפא"י היתה מעדיפה אותם על פנינו - ואנחנו היינו נשארם בחוק".

● **הפחד** להישאר בחוק" העביר את מפ"ם על דעתה. שא"י פת ההצטרפות - בלי כל קשר למחיר, לנסיכות ולתנאים - היתה כה מרכזית בתודעת הצמרת, עד כי לא יכלה כלל לנהל משא-המתן אמיתי, כפי שעשו זאת הדתיים. כי האות"י הכניסה של מפ"ם בלטה גם לעיני לוי אשכול - והוא לא חלב כלל לשלם מחיר עבור דבר שהוצע לו בחינם.

● **בכל שלבי** הדיונים, היתה מפ"ם המחזרת - ואילו אש"י כול נתן שיחורו אחריו.

● **כך נוצר** מראש מצב של כניעה מצד מפ"ם. בעוד שה" דתיים עמדו על שלהם, הגדילו מדי פעם את דרישותיהם ואף הגוימו כדי שהיה להם על מה לחתור - לא דרשה מפ"ם למעשה דבר, וכל תפקידה במשא-המתן היה לנסות

"אה, כמה טוב!"

בהכרח להקפאת השכר ולבוררות כלשהי בענייני-עבודה.

● תזווה הדרגתית אך מתמדת להגברת הכפייה הדתית. התנגדות נוקשה לחקיקת חוקה למדינה.

● אחרי ארבע שנים כאלה, לא תהיה בפי מפ"ם אלא ה' טענה שזה היה "הרע במיעוטו". תהיה זאת טענה כוזבת - כי הרע במיעוטו היה ממשלה מצומצמת, בלי עסקני-הדת, ויתוך השגת עמדת-מפתח למפ"ם, לליברלים-העצמאיים ולי כוחות הקרובים להם בתוך המערך.

● מפ"ם לא ויתרה על קואליציה כזאת אחרי מאבק מר וממושך. היא ויתרה עליה עוד לפני שהתחיל המאבק - ונעצה סכין בגבם של אותם אשר היו מוכנים לנהל מאבק זה במקומה.

● זהו החטא הקדמון, שייזכר בעוד ארבע שנים.

● **בקיצור**: מפ"ם לא ניהלה כלל משא-המתן רציני על דרישותיה הרעיוניות והמדיניות העיקריות. תחת זאת קיבלה, כבאקשיש, הבטחה של לוי אשכול שבנאומו בכנסת ישבך כמה פראודות ריקות על החימוש האטומי של גרמניה, וכדור מה, אשכול היה מוכן בהחלט לשלם במטבע זה, שאינו עולה לו כלום.

● לעומת זאת השיגו הדתיים, בהסכמת מפ"ם, הישגים ממי שיים, המהווים צעד גדול נוסף אל הכפייה הדתית (ראו הנידון).

בעוד ארבע שנים

● **אין ישיעו** הדברים על עתידה של מפ"ם? כאשר נת' כנסו השבוע מוסדות המפלגה, עמדה שאלה זו לנגד

עם תחילת פעילותן הסדירה של קבוצות הדיון יתווסף לנוף הפוליטי בישראל מוסד חדש שלא היה ידוע עד כה: צוות מוחות, שעתיד להיות גרעין להקמת ממשלה צללים.

סטודנטים

כה אמר דני

● **הסטודנטים** הערביים באוניברסיטה העב"רית בירושלים טוענים, מזה זמן רב, כי בין שאר שיטות ההפליה הנהוגות לי בניהם, מצויה אחת מעודנת. כמעט תרבונית, אפילו.

● **השיטה** מופעלת במיקרה שמקום עבודה כלשהו אינו רוצה להעסיק עובדים ערביים. הוא מביע את רצונו בפני פקדי (המשך בעמוד 12)

● **הדיון** לענייני כלכלה, הסתבר שהתקוות שתלו בה לא היו לשווא, ושכיסרה לא יחלו - ויתכן שאילי אף יעלה - על כושרן של אחדות מהועדות הקיימות בכנסת.

● **לפחות** בשטח אחד הוכח שקבוצות דיון בענייני כלכלה יעילה יותר מועדה בכנסת: לאחר היכרות ראשונית בין ה' משתתפים, והחלפת דעות, הסתבר שהזמן הקצר שנועד לפגישה הראשונה לא יספיק על מנת להחליט החלטה חיונית בקשר להרכבן של קבוצות-המישנה. במקום לר' חות את ההכרעה, ל"ישיבה הבאה", כפי שהדבר נהוג בכנסת, החליטה קבוצת ה' דיון לקיים הצבעה באמצעות הדואר, ובכך למנוע ביובוז זמן יקר.

● **השבוע** עומדות להתכנס עוד שתי קבוצות דיון: למינהל שרותי המדינה והאורח, ולהבנה עברית-ערבית.

● **רית תלאביב** בכל הנוגע לפתרון בעיית התחבורה בעיר, אולם אי-אפשר להביא פתרון אלטרנטיבי מבלי שהדבר ייבחן על ידי מומחים לתחבורה וכלכלה.

● **תפקיד חשוב** לא פחות: סיוע מתמיד לסיעה בכנסת, הפעילות הפרלמנטרית היא כה מגוונת ורבה, עד כי אין אפשרות שאדם יחיד יוכל לעמוד בה. לא יתכן, למשל, להפנות שאילתא לשר, מבלי ש' הח"כ השואל ילמד תחילה את הבעיה ביסודיות. כדי להכין את שאילתא ב' עניין השחיתות בספורט, למשל, נדרשו מספר ימים של מחקר אינטנסיבי.

● **גם הפעילות** בוועדות הכנסת השונות וורשת הכנה מודקדקת, הכוללת - נוסף ללמוד הנושאים העומדים לדיון - ליקוט חומר-רקע מגוון, לביסוס הטענות. את עבודת-ההכנה יעשו קבוצות הדיון.

● **מקצועית**, חוק לשון הרע, למשל, היה בטיפולו של ועדה אשר למרבית חבריה לא היה כל מושג כיצד עורכים עיתון. בדיון על תקציב המדינה לשנת 1965/6 נכחו שמונה ח"כים בלבד, רובם ללא כל הכשרה בכלכלה ובמינהל כספי.

● **היה ברור**, לכן, שעם הקמת התנועה יהיה צורך בגרעין של אנשי-מקצוע ו' מומחים, שישיתו את דרכה על בסיס מקצועי ברוך.

● **לשתי** מודעות שפורסמו בהעולם הזה נענו למעלה מחמשים איש, שכל אחד מהם הוא מומחה בשטח שלי. ויהתגברו לשבת בקבוצות הדיון.